

met-francia háború idején nincs kedve Weimarba, a „germanizmus ünneplésének kellős közepébe pottyanni”, és Franciaország bukásának okát is a „nemzeti hiúságok erjedésében” látta. Ugyanakkor örömmel üdvözölte az orosz zenészek, vagy pl. Grieg, Smetana vagy akár Erkel, Mosonyi esetében a nemzeti kolorit megjelenését zenéjükben.

Liszt magyarságtudatának nem mond ellent, hogy Európa szülötte is volt, műveltsége mélyen beágyazódott Európa művelődéstörténetébe. Éveket töltött Franciaországban, Svájcban, Itáliában, Németországban, utazásai során megismerte Angliát, Spanyolországot, Németalföldet, Oroszországot, sőt Törökországot is. Beszélt franciául, németül, angolul, olaszul és valamelyest tudott latinul, sőt magyarul is. Liszt igazi európeai volt a szó legnemesebb értelmében. Magyarságát és európaiságát századokra előremutatón, példaértékűen tudta harmonikus egységben megélni.

De azért magyar emberként akart meghalni. Megírta saját gyászzenéjét. Temetésén koporsóját egy lassú magyar verbunkos hangjaira kellett volna a sírhoz kísérni!

Szilágyi András

Országgyűlés a Magyar Nemzeti Múzeumban

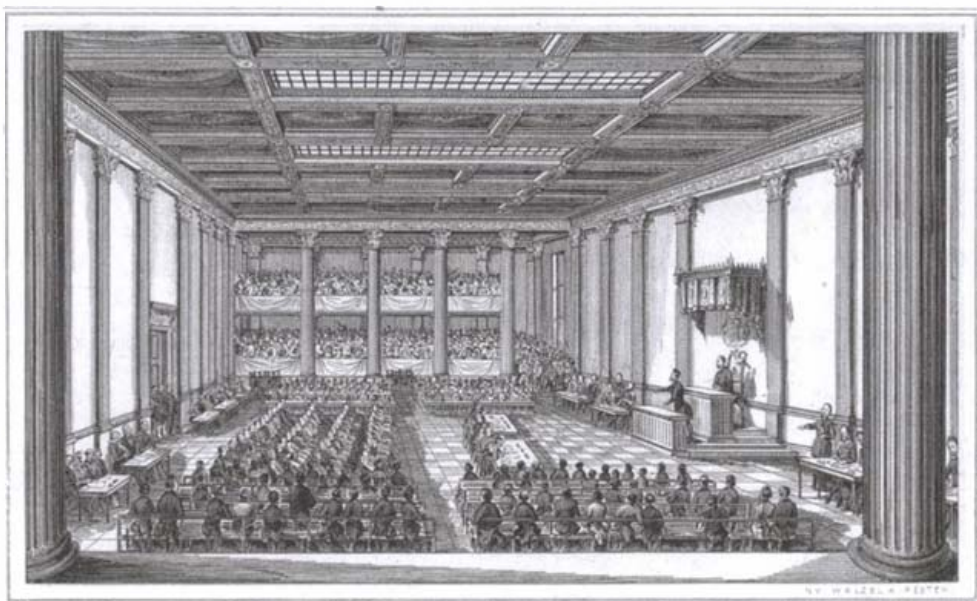
Az 1848-as magyar forradalom egyik legnagyobb eredménye a magyar történelem első népképviselői országgyűlésének összehívása, illetve az országgyűlésnek felelős kormány felállítása volt. A forradalom országgyűlése – a rendi hagyományokat követve – szintén kétkamarás lett. Ennek megfelelően törvényalkotást a képviselőházban és a kormány tagjain kívül az uralkodó és a felsőtábla vagy főrendiház is kezdeményezhetett, illetve a törvények érvényességéhez mindkét ház jóváhagyása szükséges volt. A magyar forradalom egyik különös sajátossága, hogy a tulajdonképpen feudális jellegűnek megahagyott főrendiház, amelyben a születési arisztokraták mellett a tisztségük miatt kijelölt tagok, mint, pl. az egyházak képviselői és a főispánok kaptak helyet, egyáltalán nem akadályozta a forradalmi törvényhozást. 1848 magyar forradalma persze önmagában is elég különös volt, hiszen nálunk a polgári forradalmat lényegében a feudális nemesség hajította végre.

Az áprilisi törvényekben a népképviselői országgyűlés székhelyéül Pestet jelölték ki, de a városban nem volt alkalmas épület egy kétkamarás parlament számára. A Szépitő Bizottmány április 24-i ülésén tehát úgy határoztak, hogy a képviselőházat a Redout (régii Vigadó), a főrendiházat pedig a Nemzeti Múzeumban helyezik el. A Nemzeti Újság meglehetősen tiszteletlen kommentárja szerint „világos jelölés annak, hogy a felsőtábla, úgy, mint most van, többé nem az életbe, hanem a régiségtárba tartozhatik”. A határozatnak megfelelően a belügyminiszter, Szemere Bertalan, valamint a közmunka- és közlekedésügyi miniszter, gróf Széchenyi István kiigényelték, István nádor engedélyezte, Kubinyi Ágoston főigazgató pedig átengedte a Múzeum központi termeit a felsőház részére.

A Múzeum, mint az ország elsőként létrehozott nemzeti intézményének székhelye a forradalmi Pest meghatározó épülete volt. A középkori városfalakon kívül – már ez is tekinthető jelképesnek – hatalmas tömege kimagaslott a földszintes házak közül. A reprezentatív homlokzata, a szónoki emelvénynek is használható lépcsősora, valamint az előtte elterülő jókora tér és az állatvásár közelsége a forradalmi népgyűlések ideális helyszínévé tették. A Múzeum elvi alapítása, gróf Széchenyi Ferenc adományával már 1802-ben megtörtént, ám az épület csak 1846-ra került tető alá. A Pyrker János érsek képtárát bemutató első kiállítás is ekkor nyílt meg, viszont az új múzeumpalota első látogatási szabályzata, nyitvatartási rendje csak 1848-ban látott napvilágot.

A Múzeum ekkor még jórészt berendezetlen dísztermét előbb alkalmassá kellett tenni a főrendek fogadására. A főleg asztalosmunkákból álló mintegy 5000 ezüst forint költséget felemészítő átalakítást a fiatal Hild József irányította és Széchenyi István felügyelte. A sietségi miatt azonban a munka eredménye felemás maradt. A falakat pompás műmárvánnyal borították ugyan, ám padozatként csak gyalulatosan deszkapadlóra feszített viaszosvászon került és a karzatmellvédek is csak festett deszkákból voltak kiképezve.

Miután a belügyminiszter 50-50 nemzetőrt rendelt ki az épületek védelmére, az új országgyűlést július 5-én a Redoutban nyitották meg, bár előtte már mindkét ház tartott egy-egy előkészítő ülést is. A felsőház július 4-i alakuló ülésén báró Sztójka Imre, mint korelnök üdvözölte a megjelent főrendeket, majd a Ház négy legifjabb tagját, Chotek Rudolf grófit, Podmaniczky Frigyes bárót, Andrássy Gyula

*A Felsőház ülésterme a Nemzeti Múzeumban 1848-ban
(Magyar Nemzeti Múzeum Történelmi Képcsarnok)*

grótot és Podmaniczky Ármin bárót megbízták a jegyzői teendők ellátásával. Ezt követően hirdették ki azt a királyi rendeletet, amely a felsőház alelnökévé báró Perényi Zsigmond ugcsoi főispánt, elnökévé pedig gróf Majláth György országbíróat nevezte ki.

A Felsőház megnyitására Walzel Ágost Frigyes kiadásában egy érdekes leporelló is készült, amely az egyik oldalán könyvomasos képpel mutatta be a Múzeum dísztermet, a felsőházi üléstermet, a másikon pedig a földszintet és a két emeletet bemutató három színes alaprajz a belső közlekedési útvonalakat ábrázolta. A felirat szerint: „... az itt látható rajz által adja ezennel mindenkinek tudtára, miképp fog mind a törvényhozó testület, mind a hallgatóság kiszabott illő helyeire juthatni, s ott tartózkodhatni, miszerint sem a szabad tanácskozás, sem nyilvánosság csorbát ne szenvedjen”. A felsőház tagjai számára egy fő- és egy mellékbejárat, valamint egy-egy kizárólagos közlekedési útvonal volt biztosítva. Más útvonalakon lehetett eljutni a díszterem két végén a vendégek számára létesített karzatokhoz. Az egyik közkarzatnak minősült, pl. a hírlapi tudósítók számára, a másikra viszont csak belépőjeggyel lehetett bejutni. Jellemző módon, mivel a felsőház munkája a képviselőházénál csak jóval kisebb érdeklődést válthatott ki, nem került sor olyan tömegjelenetekre, mint a Vigadóban, ahol előfordult, hogy a nemzetőröknek kellett kordában tartani a karzat közönségét.

A plenáris ülésekre a díszteremben, az alkalmi tanácskozásokra a teremhez csatlakozó kandallótermekben került sor. Az utóbbiakhoz tartozó folyosórészeket képezték ki ruhatárrá. A díszteremben a főbejárattal szemben helyezték el az elnöki széket, amelytől jobbra és balra foglaltak helyet a jegyzők, illetve távolabb a gyorsírók. Az elnök mögött a falat a nemzeti címer és egy későbbi leírás alapján esetleg nemzeti zászlókkal körülfogott 1848-as évszám díszítette. Az elnökkel szemben nagyjából „U” alakban helyezkedtek el a felsőházi tagok zöld posztóval bevont padjai. Az 1848–49. évi országgyűlés felsőháza az összesen mintegy 62 üléséből negyven alkalommal a Múzeum dísztermében ülésezett. A Múzeum és a törvényhozás kapcsolata később sem szakadt meg, hiszen 1861-ben és 1865–66-ban is itt ülésezett a képviselőház, majd 1867-től 1902-ig, majdnem négy évtizeden keresztül ismét a felsőház otthona volt a díszterem.

Nem túlzás tehát kijelenteni, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum nem egyszerűen csak egy nagy kulturális intézmény, hanem egyben a magyar államhatalom, a törvényhozás történetének is fontos helyszíne. A Múzeumot a nemzeti történeti szerepének elismeréseként a kulturális örökség védelméről szóló törvény módosítása 2011-ben, tíz másik helyszínnel együtt, nemzeti emlékhellyé nyilvánította.

Baják László